KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JAN MAZÁK
esitatud 24. märtsil 2011 [1]

1. Käesolevas kohtuasjas on Fővárosi Bíróság (Budapesti linnakohus, Ungari) esitanud Euroopa Kohtule mitu küsimust selle kohta, kuidas tõlgendada nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklit 22 (edaspidi „maaelu arengu määrus") [2] ning komisjoni määruse (EÜ) nr 817/2004 artiklit 68. [3] Kohtuasi puudutab põllumajandustootjat, kes esitas kaebuse Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatali (põllumajandus- ja maaelu arengu amet, edaspidi „Hivatal") vastu, kuna see asutus oli keeldunud andmast talle viieaastast põllumajanduse keskkonnatoetust pärast seda, kui kontrolli käigus oli tuvastatud, et tema poolt toetusetaotluses esitatud teave oli väär.

2. Eelotsustetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas määruse nr 1257/1999 artiklit 22 ning määruse nr 817/2004 artiklit 68 tuleb tõlgendada nii, et viimati nimetatud sättes nimetatud kontrollide läbiviimiseks võib Ungari veiste ühtset identifitseerimise ja registreerimise süsteemi (Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer, edaspidi „ENAR") kasutada ka seoses artikli 22 alusel antava põllumajanduse keskkonnatoetusega, mille andmise tingimus on teatav kariloomade tihedus, isegi kui see toetus ei ole suunatud loomadele, ning kas ENAR võib olla ainus kontrollivahend selle kohta, kas kõnealuse toetuse abikõlblikkuse tingimused on täidetud. Lisaks küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, millised on siseriiklikele ametivõimudele pandud kohustused seoses teabe andmisega põllumajandustootjatele toetuse tingimuste kohta.

I. Ühenduse õiguslik raamistik (nüüd Euroopa Liidu või EL-i õiguslik raamistik)

3. Määruse nr 817/2004 artikli 66 lõiked 1 ja 4 näevad vastavalt ette, et maa-alade või loomadega seotud maaelu arendustoetuse taotlustes, mis esitatakse määruse (EÜ) nr 2419/2001 artikli 6 kohastest toetusetaotlustest eraldi, märgitakse kogu põllumajandusettevõtte pindala ja kõik loomad, mis on

1 – Algkeel: inglise.

2 – Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT 1999, L 160, lk 80; ELT eriväljaanne 03/25, lk 391) nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1783/2003 (ELT 2003, L 270, lk 70; ELT eriväljaanne 03/40, lk 338) muudetud redaktsioonis.

3 – Komisjoni 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 817/2004, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks) kohaldamiseks (ELT 2004, L 153, lk 30; ELT eriväljaanne 03/46, lk 87).

seotud kõnealuse meetme raames esitatavate taotluste kontrollimisega, sealhulgas ka need, mille suhtes ei ole toetust taotletud, ning et maa-alad ja loomad identifitseeritakse vastavalt määruse (EÜ) nr 1782/2003 artiklitele 18 ja 20. [4]

4. Määruse nr 817/2004 artikkel 67 näeb ette:

„1. Esialgsed taotlused kavaga liitumiseks ja järgnevad maksetaotlused vaadatakse läbi viisil, mis tagab tõhusa kontrolli toetuste andmise tingimuste täitmise üle.

Liikmesriigid määravad iga toetusmeetme jaoks kindlaks sobivad kontrollimismeetodid, selleks kasutatavad vahendid ja kontrollitavad isikud.

4 – Vastavalt komisjoni 11. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2419/2001, millega sätestatakse nõukogu määrusega (EMÜ) nr 3508/92 kehtestatud teatavate ühenduse toetuskavade ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 327, lk 11; ELT eriväljaanne 03/34, lk 308), ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT 2003, L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 03/40, lk 269).

Kõigil vajalikel juhtudel on liikmesriikidel õigus tugineda määrusega (EÜ) nr 1782/2003 kehtestatud ühtsele haldus- ja kontrollisüsteemile [edaspidi „ühtne süsteem”].

[…]”

5. Määruse nr 1782/2003 artikli 17 kohaselt peab iga liikmesriik looma ühtse süsteemi.

6. Määruse nr 1782/2003 artikli 18 lõike 1 kohaselt kuuluvad ühtsesse süsteemi järgmised osad: „a) elektrooniline andmebaas, b) põldude identifitseerimissüsteem, c) määruse artiklis 21 osutatud toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteem, d) toetusetaotlused, e) ühtne kontrollisüsteem, f) ühtne süsteem toetusetaotluse esitanud põllumajandustootja isikuandmete registreerimiseks”.

7. Nimetatud määruse artikli 18 lõige 2 näeb ette, et artiklite 67–71 kohaldamisel „koosneb ühtne süsteem direktiivi 92/102/EMÜ[...] ja määruse (EÜ) nr 1760/2000[...] kohaselt moodustatud loomade identifitseerimise ja registreerimise süsteemist”.

8. Määruse nr 1782/2003 artikli 19 lõike 1 kohaselt registreeritakse elektroonilises andmebaasis iga põllumajandusettevõtte kohta

toetusetaotluses esitatud andmed ning andmebaas peab võimaldama liikmesriigi pädeval asutusel otse ja viivitamata kätte saada andmed iga kalendri- ja/või turustusaasta kohta alates 2000. aastast. Selle määruse artikli 19 lõige 2 näeb ette, et „[l]iikmesriigid võivad luua detsentraliseeritud andmebaase, kui need andmebaasid ning andmete registreerimist ja nende kättesaamist käsitlev halduskord on kogu liikmesriigi territooriumil ühesugune ja kui need omavahel ühilduvad nii, et nende ristkasutamine on võimalik".

9. Komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 [5] artikli 16 lõike 3 teine lõik näeb ette, et „[l]iikmesriigid võivad eelkõige juurutada menetlusi, millega veiste infotehnoloogilises andmebaasis sisalduvaid andmeid võib kasutada abitaotlustes, tingimusel et veiste infotehnoloogiline andmebaas pakub asjaomaste toetuskavade nõuetekohaseks haldamiseks vajalikku kindlusastet ja rakenduslikkust. Sellised menetlused võivad hõlmata süsteemi, mille kohaselt põllumajandustootja võib taotleda toetust kõikide loomade puhul, mis liikmesriigi määratud kuupäeval on toetuskõlblikud veiste infotehnoloogilises andmebaasis sisalduvate andmete alusel. Sel juhul võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et:

a) kooskõlas kõnealusele toetuskavale kohaldatavate sätetega on asjakohaste loomapidamisperioodide algus- ja lõppkuupäevad selgelt identifitseeritud ja loomapidajale teada;

b) põllumajandustootja on teadlik sellest, et mis tahes loomad, mis pole veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemis korrektselt identifitseeritud või registreeritud, loetakse loomadeks, mille puhul on avastatud eeskirjade eiramisi, nagu on viidatud artiklis 59.

[…]"

10. Määruse (EÜ) nr 1760/2000 [6] artikli 3 kohaselt koosneb veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteem muu hulgas järgmistest osadest: a) kõrvamärgid loomade identifitseerimiseks ja b) elektroonilised andmebaasid. Selle määruse artiklis 5 on ette nähtud, et „[l]iikmesriikide pädevad asutused loovad

5 – Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid (ELT 2004, L 141, lk 18; ELT eriväljaanne 03/44, lk 243). Selle määruse artikli 80 kohaselt tõlgendatakse viiteid määrusele nr 2419/2001 viitena määrusele nr 796/2004 ning määrus nr 2419/2001 tunnistatakse kehtetuks.

6 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT 2000, L 204, lk 1; ELT eriväljaanne 03/30, lk 248).

elektroonilise andmebaasi vastavalt direktiivi 64/432/EMÜ [7] artiklitele 14 ja 18."

II. Faktilised asjaolud ja esitatud küsimused

11. Károly Nagy esitas 26. novembril 2004 taotluse viieaastase põllumajanduse keskkonnatoetuse saamiseks. Ungari põllumajandus- ja maaelu arengu ministeeriumi (edaspidi „ministeerium") määruse nr 150/2004 (X.12.) (edaspidi „määrus nr 150/2004") artikli 32 lõike 2 kohaselt on toetuse saamise üks tingimus see, et rohumaa kasutamiseks peab olema vähemalt 0,2 loomühikut hektari kohta.

12. Károly Nagy märkis oma taotluses, et tal oli 12 veist, ning 10. augustil 2005 ja 6. oktoobril 2006 maksti talle välja toetus vastavalt 2004/2005 ning 2005/2006 perioodi eest. Samas ilmnes 18. oktoobril 2006 toimunud kohapealse kontrolli ning ENAR registris läbi viidud ristkontrolli alusel, et toetusetaotluse esitamise ajal ei olnud Károly Nagy'il taotluses märgitud 12 veist.

13. Hivatal tegi 15. detsembril 2006 otsuse nr 2030946187, mille kohaselt Károly Nagy ei vastanud määruse nr 150/2004 artikli 32 lõikes 2 sätestatud abikõlblikkuse tingimustele, kuivõrd kontroll ei kinnitanud, et taotluses märgitud loomade arv oli õige. Selle tulemusel võeti viieaastane põllumajanduse keskkonnatoetus Károly Nagy'ilt ära ning teda kohustati tagastama juba välja makstud summa (5 230 eurot).

14. Károly Nagy esitas kõnealuse otsuse peale vaide ministeeriumile, kes kinnitas määruse nr 150/2004 artikli 32 lõike 2 alusel 10. augustil 2007 teise astme asutusena Hivatali otsust. Károly Nagy esitas ministeeriumi otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, väites, et temale kuulus taotluse esitamise ajal kõnealuses õigusnormis nõutav arv loomi, kuid ta ei teadnud taotluse koostamisel ENAR olemasolust ega sellest, et registreerimine selles süsteemis oli vajalik toetuse saamiseks. Teda ei olnud sellest teavitatud.

15. Neil asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustanud menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

„1. Kas nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklit 22 ning komisjoni määruse (EÜ)

7 – Nõukogu 26. juuni 1964. aasta direktiiv 64/432/EMÜ ühendusesisest veise- ja seakaubandust mõjutavate tervishoiuprobleemide kohta (EÜT 1964, 121, lk 1977; ELT eriväljaanne 03/01, lk 14).

nr 817/2004 artiklit 68 saab tõlgendada selliselt, et seoses nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklis 22 nimetatud põllumajanduse keskkonnatoetuse rohumaade raamprogrammidega peab määruse (EÜ) nr 817/2004 artikli 68 kohaste ENAR [ühtne identifitseerimise ja registreerimise süsteem] andmebaasis olevate andmete kontroll hõlmama kariloomade tihedusega määratud pindalatoetusi?

2. Kas kaks ülalmainitud õigusnormi on tõlgendatavad selliselt, et ka siis, kui toetuse andmise tingimus on kariloomade tihedus, kuid toetus ei ole loomapõhine, tuleb kohaldada [ühtse süsteemi] ristkontrolle?

3. Kas ülalmainitud õigusnormid on tõlgendatavad selliselt, et ametiasutus võib kontrollida või peab kontrollima pindalatoetuste andmise käigus lisaks ENAR süsteemile toetuse andmise tingimuste tegelikku olemasolu?

4. Millist kontrollikohustust tähendab ametiasutuste jaoks ülalmainitud õigusnormide tõlgenduse kohaselt eespool nimetatud ühenduse õigusnormides sätestatud kontrolli- ja ristkontrollikohustus? Kas kontroll võib piirduda ainult ENAR andmebaasis sisalduvate andmete kontrolliga?

5. Kas liikmesriigi ametiasutusel on ülalmainitud õigusnormide alusel seoses toetuse tingimustega (nt ENAR deklareerimiskohustus) teavitamiskohustus? Kui vastus on jaatav, siis mil viisil ja millises ulatuses?"

16. Kirjalikke märkusi on esitanud Károly Nagy, Ungari valitsus ja komisjon.

III. Hinnang

A. *Esimene ja teine küsimus*

17. Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt seda, kas määruse nr 1257/1999 artiklit 22 koostoimes määruse

nr 817/2004 artikliga 68 tuleb tõlgendada nii, et see lubab pädeval asutusel esimesena nimetatud sättes nimetatud toetuse andmise eesmärgil, mille puhul on tingimus teatav kariloomade tihedus, viia läbi ristkontrolle ühtses süsteemis ning eelkõige tugineda andmetele, mis on registreeritud sellises siseriiklikus ühtses identifitseerimise ja registreerimise süsteemis nagu ENAR.

18. Károly Nagy leiab, et ENAR ei ole asjakohane seoses teatava kariloomade tiheduse tingimusega, kuna see toetus ei ole suunatud loomadele ning lisaks kuna pindalatoetuse andmise eesmärk erineb loomatoetuste andmise eesmärgist.

19. Ungari valitsuse ja komisjoni seisukoht on sisuliselt see, et ristkontrollid ühtse süsteemi abil ning eriti ristkontrollid ENAR andmeid kasutades tuleb läbi viia ka siis, kui toetuse tingimus on kariloomade teatav tihedus – isegi kui toetus ei ole suunatud loomadele.

20. Ungari valitsus väidab, et määruse nr 1782/2003 artikli 18 lõike 2 kohaselt ei ole loomade identifitseerimise ja registreerimise süsteemide kasutamine kohustuslik – see on kohustuslik ainult teatavate toetuse liikide puhul ning käesolevas asjas vaidluse all olev toetus ei ole sellist liiki. Ent teisest küljest toetab määrus nr 817/2004 järeldust, et ENAR tuleb kasutada isegi sellistel juhtudel. Sellest järeldub Ungari valitsuse hinnangul, et ühtset süsteemi tuleb kasutada alati kui võimalik – või täpsemalt kasutada teatavaid selle osasid, sealhulgas sellist siseriiklikku ühtset veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi nagu ENAR.

21. Komisjon leiab, et kuivõrd määruse nr 817/2004 artikli 68 kohaselt peab halduskontroll olema ammendav, kehtib see säte ka loomade tiheduse suhtes. Järelikult on kohane kohaldada toetuste suhtes, mida antakse määruse nr 1257/1999 artikli 22 alusel ning mis ei ole suunatud loomadele, ühtse süsteemiga seotud sätteid ning eriti sellise siseriikliku veiste ühtse identifitseerimise ja registreerimise süsteemiga nagu ENAR seotud sätteid.

22. Esiteks tuleb meenutada, et Euroopa Liit võttis ühtse süsteemi kasutusele 1992. aastal [8] selleks, et parandada ühise põllumajanduspoliitika alusel põllumajandustootjatele

8 – Vt nõukogu 27. novembri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 3508/92, millega kehtestatakse ühenduse teatavate toetuskavade ühtne haldus- ja kontrollisüsteem (EÜT 1992, L 355, lk 1; ELT eriväljaanne 03/13, lk 223). See määrus asendati määrusega nr 1782/2003, milles täpsustati, et eelnimetatud määrus jääb edasi kehtima 2005. aastale eelnevate kalendriaastate kohta esitatud otsetoetuste taotluste suhtes.

otsetoetuste andmise tõhusust.[9] Eelkõige pidid liikmesriigid looma elektroonilised registrid, millesse kantakse iga taotlusega hõlmatud põllumajandusliku maatüki kohta kogu taotluste ristkontrolliks vajalik teave, sealhulgas omaniku isiku andmed, määramiskuupäev, viimase aktiveerimise kuupäev, õiguse liik ja päritolu, maatüki asukoht ja täpsed mõõdud. Ent ühtses süsteemis ei fikseerita, kas tegu on maatüki rentniku või omanikuga, kuna tegemist on haldusvahendiga, mis on loodud selleks, et hõlbustada toetuse maksmist põllumajandustootjatele. Kontrollikoda on leidnud, et „[ü]htne süsteem on õigel kasutamisel tõhus kontrollisüsteem, mis vähendab vea või eeskirjade vastaselt tehtavate kulutuste riski".[10]

23. Konkreetsemalt nähtub seoses põhikohtuasjaga Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et Ungari valitsus järgis just nimelt komisjoni soovitust – mis esitati 7. veebruari 2006. aasta kirjas seoses 17.–21. oktoobril 2005 läbi viidud kontrolli tulemusega, mis puudutasid EAGGF-i ja SAPARD-i programmidest rahastatavate või kaasrahastatavate maaelu arendamise kulude kontrollimist ja heakskiitmist.[11] Kõnealuses soovituses tegi komisjon Ungari ametivõimudele ettepaneku „näha loomade andmebaasis asjakohaste õigusnormide järgimiseks ette taotluses märgitud loomade ristkontroll kõikide meetmete puhul, milles on abikõlblikkuse tingimusena ette nähtud kariloomade teatav tihedus". Vastavalt viisidki Ungari ametivõimud läbi tagasiulatuva ristkontrolli esimese perioodi (2004/2005) põllumajanduse keskkonnaprogrammide suhtes – viies sealhulgas läbi ristkontrolli Károly Nagy'i puhul – ja otsustasid edaspidi viia ristkontrolli ENAR läbi kõikidel juhtudel, alustades teise perioodi juhtudega.

24. Asudes käsitlema asjakohaseid õigusnorme, juhiksin tähelepanu sellele, et määruse nr 1257/1999 artikli 22 teise lõigu punkti c kohaselt on põllumajanduse keskkonnatoetuse eesmärgiks edendada muu

9 – Nt 2005. aastal esitasid põllumajandustootjad lausa 5 280 068 taotlust (pindalatoetuste saamiseks). Ent kontrollitavad elemendid on lihtsamad ning neid saab tõhusalt kontrollida andmebaaside abil, täiendades seda piiratud mahus kohapealsete kontrollidega. Sellepärast otsustaski nõukogu luua 1992. aastal ühtse süsteemi. Näib, et 100% taotlustest tuleb kontrollida halduskontrolli raames ning ainult 7% taotlustest kontrolliti kohapeal (minimaalne tase oli 5%). Vt dokumenti „IACS: A successful risk management system", Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat, 2007, http://ec.europa.eu/budget/library/documents/implement_control/conf_risk_1007/iacs_risk_en.pdf.

10 – *Ibidem*, lk 5.

11 – Programm „Ühenduse toetus ühinemiseelsetele meetmetele põllumajanduse ja maaelu arendamiseks" (SAPARD) aitab EL-i liikmesust taotlenud riikidel valmistuda ühiseks põllumajanduspoliitikaks ja teisteks põllumajandusstruktuuride ja maaelu arenguga seotud meetmeteks.

hulgas „põllumajanduses kasutatavate suure loodusliku väärtusega ohustatud kultuurmaastike säilitamist".

25. Määruse nr 1257/1999 artikli 37 lõige 4 näeb ette, et liikmesriigid võivad sätestada maaelu arenguks ette nähtud ühenduse toetuse saamisele täiendavaid või piiravaid tingimusi, mis peavad olema kooskõlas selles määruses sätestatud eesmärkide ja nõuetega.

26. Käesoleval juhul on Ungari maaelu arengukavas, mille komisjon on heaks kiitnud,[12] toetuse tingimusena ette nähtud, et rohumaa kasutamiseks peab olema vähemalt 0,2 loomühikut hektari kohta – selleks et säilitada rohumaa taimestiku ja loomastiku rikkust.

27. Seetõttu võib väita, et see tingimus on omakorda kooskõlas eespool viidatud määruse nr 1257/1999 artikli 37 lõikes 4 sätestatud tingimusega.

28. Ungari valitsus märkis õigesti, et määruse nr 817/2004 artiklis 68 on ühemõtteliselt ette nähtud, et halduskontrollid peavad olema ammendavad ning sisaldama vajaduse korral ristkontrolle, kasutades „muu hulgas ka [ühtse süsteemi] andmeid" (saksa keeles „unter anderem in allen geeigneten Fällen" ning prantsuse keeles „entre autres, dans tous les cas appropriés").

29. Lisaks on seda seisukohta rõhutatud määruse nr 817/2004 põhjenduses 38, milles märgitakse, et „halduseeskirjadega tuleks tagada maaelu arendustoetuse parem haldamine, järelevalve ja kontroll" ning et „[l]ihtsuse huvides peaks integreeritud haldamis- ja kontrollisüsteemi, mis on ette nähtud […] määrusega (EÜ) nr 1782/2003 […] kohaldama kõikjal, kus võimalik".

30. Eeltoodust tuleneb, et määruse nr 817/2004 artikkel 68 on seotud ka tingimusega, mis puudutab kariloomade teatavat tihedust, kuivõrd see on Ungari kehtestatud seadusjärgne tingimus. Seega on selle tingimuse puhul samuti kohane kohaldada loomadele suunatud toetusega seotud õigusnorme.

31. Sellega seoses nähakse määruse nr 817/2004 artikli 66 lõikes 4 ette, et

12 – Komisjon kiitis 26. augusti 2004 otsusega K(2004) 3235 heaks Ungari maaelu arengukava. Määruse nr 1257/1999 artikli 44 lõike 2 kohaselt hindab komisjon esitatud kavasid, et selgitada välja nende vastavus sellele määrusele.

maa-alad ja loomad identifitseeritakse vastavalt määruse nr 1782/2003 artiklitele 18 ja 20.

32. Kuna siseriiklik õigusnorm nõuab kõnealuse toetuse tingimusena kariloomade teatavat tihedust, on vastavalt võimalik ja kohane, et pädev asutus ristkontrollib taotluses esitatud andmeid – ja teeb sellega kindlaks, et kariloomade teatava tihedusega seotud tingimus on täidetud –, võttes aluseks ühtse süsteemi [13] ning ENAR, mis on veiste ühtne identifitseerimise ja registreerimise süsteem, mis asutati vastavalt määrusele nr 1760/2000 ning millele viidatakse määruse nr 1782/2003 artikli 18 lõikes 2. Teisisõnu on kohane, et pädev asutus kontrollib, kas ENAR register kinnitab toetusetaotluses märgitud loomade arvu.

B. *Kolmas ja neljas küsimus*

33. Kolmanda ja neljanda küsimusega, mida on kohane käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada sisuliselt seda, kas määruse nr 1257/1999 artiklis 22 sätestatud põllumajanduse keskkonnatoetuse abikõlblikkuse kontrollimisel lubab see artikkel koostoimes määruse nr 817/2004 artikliga 68 pädevatel asutustel kontrollida ainult siseriikliku veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi (nagu ENAR) andmeid või vastupidi, kas need sätted nõuavad, et pädevad asutused viiksid läbi muid kontrolle. Kui läbi tuleb viia muid kontrolle, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, mis laadi kontrolle silmas peetakse.

34. Sellega seoses on Károly Nagy seisukohal, et taotluse esitamise kuupäeval vastas ta kõikidele asjakohastele tingimustele ning EL-i seadusandja eesmärk ei võinud pindalatoetuste valdkonnas olla ENAR määramine ainsaks allikaks, mille alusel tuvastada loomade arv tema majandis.

35. Ma leian siiski samamoodi nagu Ungari valitsus ja komisjon, et pädevad asutused võivad kohastel juhtudel tugineda ainuüksi ENAR registri ristkontrolli tulemusel saadavatele andmetele.

36. Euroopa Kohtule esitatud materjalidest nähtub, et Károly Nagy on „loomapidaja" määruse nr 2419/2001 artikli 2 punkti q tähenduses. Vastavalt määruse nr 1760/2000

13 – Vt määruse nr 1782/2003 artikkel 18.

artiklile 7 peab iga loomapidaja teatama pädevale asutusele oma majandis olevate loomade arvu. [14]

37. Lisaks on määruse nr 817/2004 artikli 67 lõike 1 kolmandas lõigus – ning kaudselt selle määruse artikli 66 lõigetes 1 ja 4 – viidatud ühtsele süsteemile, mis on loodud muu hulgas majandis olevate loomade identifitseerimiseks. See süsteem koosneb nimelt elektroonilisest andmebaasist ning kasutab mh vastavalt määrusele nr 1760/2000 loodud veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi.

38. Sellega seoses rõhutas Euroopa Kohus kohtuotsuses Maatschap Schonewille-Prins, [15] et tapatoetuse saamiseks peavad loomapidajad järgima ka veiste identifitseerimist ja registreerimist käsitlevaid asjakohaseid EL-i eeskirju.

39. Seoses kõnealuse identifitseerimise ja registreerimise süsteemiga on määruse nr 796/2004 artikli 16 lõikes 3 sätestatud – nagu komisjon põhjendatult välja tõi –, et teatavaid tingimusi arvestades võivad liikmesriigid kindlaks määrata abitaotlused, mille puhul võib kasutada veiste infotehnoloogilises andmebaasis sisalduvaid andmeid, ning samuti tingimused, mille kohaselt taotlused võib rahuldada loomade puhul, mis liikmesriigi määratud kuupäeval on abikõlblikud veiste infotehnoloogilises andmebaasis sisalduvate andmete alusel. Lisaks on selle määruse artikli 57 lõike 4 punktis b sätestatud, et kui avastatud eeskirjade eiramised on seotud vigaste registrikannetega, tuleb läbi viia teine kontroll, et teha kindlaks, kas asjaomased loomad tuleb määrata „määratlemata" loomadeks. Kõikidel muudel juhtudel loetakse kehtivaks esimene leid, st ka juhtudel, kus andmed puuduvad.

40. Võib lisada, et seoses loomade identifitseerimise ja registreerimise süsteemiga märgiti kontrollikoja eriaruandes nr 6/2004, et veiste ühtne identifitseerimise ja registreerimise süsteem loodi 1992. aastal just nimel selleks, et vältida põhjendamatuid väljamakseid; et see süsteem on muutunud ühtse süsteemi oluliseks osaks; ning et see mängib olulist rolli maaelu arengutoetuse halduskontrolli süsteemis. Eriaruandes nr 6/2004 märgitakse, et andmebaasi praktiline toimimine ja lõppkokkuvõttes usaldusväärsus sõltub

14 – 24. mai 2007. aasta otsuses kohtuasjas C-45/05: Maatschap Schonewille-Prins (EKL 2007, lk I-3997, punkt 36) märkis Euroopa Kohus, et „see säte, milles kirjeldatakse üksikasjalikult loomapidajatel lasuva teavitamise kohustuse ulatust ja milles määratakse täpselt ajavahemik, mille jooksul nimetatud loomapidajad peavad asjaomase kohustuse täitma, on sõnastatud imperatiivselt".

15 – Viidatud eespool 14. joonealuses märkuses, punkt 48.

loomapidajatest, kes peavad esitama andmebaasi ammendavad andmed ning tagama, et seda kaasajastatakse kiirelt. [16] Aruande kohaselt kasutatakse veiste arvutiregistrit, mis on identifitseerimise ja registreerimise süsteemi keskne osa, fokuseeritult taotluste õiguspärasuse üle otsustamiseks.

41. Need määruse nr 817/2004 sätted, mille tõlgendust eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib, kinnitavad ENAR registri tähtsat rolli maaelu arendustoetuste halduskontrollis. Nagu ma eespool juba märkisin, rõhutatakse selle määruse põhjenduses 38, et „halduseeskirjadega tuleks tagada maaelu arendustoetuse parem haldamine, järelevalve ja kontroll" ning et „[ühtset süsteemi] […] [peaks] kohaldama kõikjal, kus võimalik".

42. Määruse nr 817/2004 artikkel 67 näeb ette, et esialgsed taotlused kavaga liitumiseks ja järgnevad maksetaotlused vaadatakse läbi viisil, mis tagab tõhusa kontrolli toetuste andmise tingimuste täitmise üle. Artiklis 68 on märgitud, et „[h]alduskontrollid on ammendavad ja sisaldavad vajaduse korral ristkontrolle, kasutades muu hulgas ka [ühtse süsteemi] andmeid. Kontrollid käsitlevad toetusmeetmega hõlmatud maa-alasid ja karja, et vältida põhjendamatut toetuste maksmist […]."

43. Nagu Ungari valitsus on õigesti märkinud, tuleneb eeltoodust, et ENAR registris olevad andmed ei pea olema mitte ainult usaldusväärsed, vaid ka täielikud, et hinnata, kas abikõlblikkuse tingimused on täidetud. Nii märkiski Euroopa Kohus kohtuotsuses Maatschap Schonewille-Prins, et „on oluline, et veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteem on alati tõhus ja usaldusväärne selleks, et eelkõige pädevad asutused saaksid epideemia korral looma päritolu võimalikult kiiresti kindlaks määrata ja rahvatervisele tekkiva ohu vältimiseks kohe vajalikud meetmed võtta". [17]

44. Seega on võimalik nõustuda argumendiga, et ENAR register kui komplekssе süsteemi üks osa tõendab, kas abikõlblikkuse tingimused on täidetud, olgu siis seoses kariloomade arvuga või nende tihedusega. Järelikult näib,

16 – Eriaruanne nr 6/2004 „Veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi kasutuselevõtt Euroopa Liidus koos komisjoni vastustega" (vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 248 lõike 4 teisele lõigule) (ELT 2005, C 29, lk 1), punkt 57.

17 – Viidatud eespool 14. joonealuses märkuses, punkt 41.

et Hivatalil oli õigus – niipea kui ta oli ainuüksi ENAR alusel tuvastanud, et Károly Nagy'il ei olnud toetusetaotluses märgitud arvu loomi – jätta muud tõendusallikad kasutamata.

45. Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 796/2004 artikli 16 lõike 3 teise lõigu kohaselt võivad pädevad asutused taotluse rahuldamata jätmisel tugineda ainuüksi andmetele, mis saadakse ENAR registri ristkontrolli tulemusel, tingimusel et need asutused on täitnud oma kohustuse teavitada sellest võimalusest menetluse käigus.

C. *Viies küsimus*

46. Viienda küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas määruse nr 1257/1999 artiklist 22 tuleneb koostoimes määruse nr 817/2004 artikliga 68 siseriiklike ametivõimude kohustus anda teavet artiklis 22 nimetatud põllumajanduse keskkonnatoetuse tingimuste kohta. Kui selline kohustus on olemas, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada selle laadi ja ulatust.

47. Károly Nagy väidab, et toetusetaotluse esitamise ajal ei olnud ta teadlik asjaolust, et ta pidi kandma ENAR-isse oma majandis olevate loomade arvu. Lisaks ei olnud keegi talle suuliselt ega kirjalikult, teatise, teate ega juhise vormis teatanud, et selline formaalsus oli nõutav ning et see on tegelikult tema poolt taotletud toetuse üks põhitingimus.

48. Ungari valitsus väidab, et ei määrus nr 1257/1999 ega määrus nr 817/2004 toeta järeldust, et siseriiklikel ametivõimudel oleks eraldi teabe andmise kohustus, mis läheb kaugemale kohustusest võimaldada võimalikel taotlejatel tutvuda asjaomase toetusega seotud õigusaktidega nende aktide avaldamise teel. Lisaks leiab Ungari valitsus, et peale üldise teabe, mis antakse toetusetaotlustega seotud pressiteadetes, dokumentides ja juhendmaterjalides, võivad põllumajandusettevõtjad saada teavet, küsides seda asjaomastelt organitelt.

49. Komisjon on sisuliselt seisukohal, et vastavalt määruse nr 796/2004 artikli 16 lõike 3 teisele lõikele on eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses hinnata, kas asjaomane liikmesriik on võtnud vajalikud meetmed.

50. Minu hinnangul on viiendale küsimusele vastamiseks kõigepealt ja peamiselt vaja rõhutada, et seoses põhiõigustega on oluline – arvestades Lissaboni lepingu jõustumist – võtta arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta"), millel on vastavalt ELTL artikli 6 lõike 1 esimesele lõigule „aluslepingutega võrreldes samaväärne õigusjõud".

51. EL-i õigussüsteemi eesmärk on kahtlemata tagada võrdse kohtlemise põhimõtte kui õiguse üldpõhimõtte järgimine. Samuti on see põhimõte sätestatud harta artiklis 20. Seetõttu ei saa olla kahtlust, et eesmärk järgida võrdse kohtlemise põhimõtet on kooskõlas EL-i õigusega.

52. Käesolevas asjas kuulub eelnimetatud artikkel 20 kohaldamisele vastavalt harta artikli 51 lõikele 1, kuna liikmesriik rakendab siin EL-i õigust.

53. Lisaks nõuab väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võrdse kohtlemise või diskrimineerimiskeelu põhimõte, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. [18]

54. On tõsi, et käesolevas asjas ei käsitle määrus nr 1257/1999 ega määrus nr 817/2004 küsimust, kas siseriiklikel ametivõimudel on eraldi kohustus anda teavet põllumajanduse keskkonnatoetuse abikõlblikkuse tingimuste kohta, ning seega näib, et Károly Nagy'i kaitseväited on põhjendamatud.

55. Ent ühtse põllumajanduspoliitika alusel esitatavate toetusetaotluste süsteemis – või õigemini allsüsteemis – leidub tegelikult selline kohustus.

56. Määruse nr 796/2004 artikli 16 lõike 3 teises lõigus on sätestatud, et teatavatel tingimustel võivad siseriiklikud ametivõimud vastavalt kohalduvatele menetlustele tugineda ainuüksi veiste infotehnoloogilisele andmebaasile (vt eespool punkt 9).

57. Ehkki kõnealune teavitamiskohustus ei ole vahetult asjakohane Károly Nagy'i juhtumil, on see selgelt tähtis põllumajandustootjatele,

18 – Vt eelkõige 8. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-343/09: Afton Chemical (EKL 2010, lk I-7027, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

kes taotlevad toetust samamoodi nagu Károly Nagy. Sellest tuleneb, et põhimõtteliselt on toetuse andmise süsteemis pädevatel asutustel kohustus taotlejaid ja võimalikke taotlejaid teavitada.

58. Vastavalt oleks ka Károly Nagy'it pidanud kohaselt teavitama.

59. Kui nõustuda sellega, et põhikohtuasjas ei ole asjaolul, kas teavitamiskohustust täideti, mingit õiguslikku mõju, loodaks sellega ühe ja sama põllumajandustootjate toetuse raames vähemalt kaks taotlejate liiki: 1) need, kellel on õigus olla teavitatud õiguslikest tagajärgedest, mille toob kaasa loomade korrektselt identifitseerimata või registreerimata jätmine, kuna kohalduvad õigusaktid sätestavad sõnaselgelt pädevate asutuste kohustuse neid teavitada; ja 2) need, kellel, hoolimata sellest, et nad on sisuliselt samas olukorras, ei ole sellist õigust – kuna kohalduvates õigusaktides ei ole seda sõnaselgelt ette nähtud.

60. Minu hinnangul rikuks selline eristamine võrdsuse aluspõhimõtet, mille konkreetne manifestatsioon käesolevas asjas on Károly Nagy'i õigus olla toetuse taotlejana teavitatud õiguslikest tagajärgedest, mille toob kaasa see, et veiste arvu ei registreerita korrektselt ENAR registris – samamoodi nagu sellist õigust on tunnustatud määruse nr 796/2004 artiklis 16. Tuleb lisada, et sellisele kohtlemise erinevusele puudub selgelt objektiivne põhjendus. Olen seisukohal, et selline erinevus oleks vastuolus harta artikliga 20.

61. Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et viiendale küsimusele tuleb vastata, et sellistel juhtudel nagu põhikohtuasjas käsitletav on siseriiklikul asutusel kohustus anda toetuse taotlejale (Károly Nagy) selline teave, mis võimaldab tollel mitte ainult täita toetuse saamiseks vajalikke tingimusi, vaid ka vältida negatiivseid tagajärgi – taotluse rahuldamata jätmist või kohustust juba saadud toetus tagastada –, kui ta ei toimi kooskõlas selle teabega.

62. Siiski on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ainupädevuses tuvastada faktiliste asjaolude alusel, kas Károly Nagy'ile enne taotluse esitamist kättesaadavaks tehtud teave oli piisav tagamaks, et tal oli tegelik võimalus vältida taotluse rahuldamata jätmist ning kohustust juba saadud toetus tagastada.

IV. Ettepanek

63. Seetõttu olen seisukohal, et Fővárosi Bírósági eelotsuse küsimustele tuleb vastata järgmiselt:

– Esimene ja teine küsimus: kui põllumajanduse keskkonnatoetuse andmise tingimus on kariloomade teatav tihedus, ehkki toetus ei ole suunatud loomadele, on taotluse hindamisel kohane viia läbi ristkontroll, kasutades ühtset haldus- ja kontrollsüsteemi („ühtset süsteemi") ning siseriiklikku veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi (nagu ENAR).

– Kolmas ja neljas küsimus: komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 796/2004 (millega kehtestatakse määruses (EÜ) nr 1782/2003 ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid) artikli 16 alusel koostoimes nõukogu 17. mai 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta, kehtivas redaktsioonis, ning komisjoni 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 817/2004, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks) kohaldamiseks, võivad pädevad siseriiklikud asutused kohastel juhtudel tugineda ainuüksi ENAR registri ristkontrolli tulemusel saadavatele andmetele.

– Viies küsimus: Seoses kohustusega anda teavet toetuse abikõlblikkuse kohta peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed tagamaks, et:

a) kooskõlas kõnealusele toetuskavale kohaldatavate sätetega on asjakohaste loomapidamisperioodide algus- ja lõppkuupäevad selgelt identifitseeritud ja loomapidajale teada;

b) põllumajandustootja on teadlik sellest, et mis tahes loomad, kes pole veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemis korrektselt identifitseeritud või registreeritud, loetakse loomadeks, kelle puhul on avastatud eeskirjade eiramisi, mis toob endaga kaasa õiguslikud tagajärjed.

Eelotsustetaotluse esitanud kohtu ainupädevuses on faktiliste asjaolude alusel tuvastada, kas tema menetluses olevas asjas olid eeltoodud tingimused täidetud.